

– за формою забезпечення: фінансові ресурси незабезпечені; фінансові ресурси гарантовані; фінансові ресурси забезпечені заставою.

Зазначимо, що перспективи розвитку та конкурентоспроможності підприємств визначаються їх можливостями у залученні та нарощенні фінансових ресурсів. Тому проблема формування та використання фінансових ресурсів підприємств є надзвичайно актуальною в сучасних умовах і вимагає посиленої уваги, особливо зважаючи на прийняття Податкового Кодексу України.

Список використаних джерел:

1. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. Посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного / – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
2. Економіка підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. А.А. Фастовець / – К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 572 с.
3. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика: Навчальний посібник / Кулішов В. / – К.: Ніка-Центр, 2002. – 216 с.
4. Мазаракі А.А. та ін. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів / За ред. проф. Н.М. Ушакової / – К. «Хрещатик», 1999. – 800с.
5. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Філімоненков О. / – К.: Ельга, НікаЦентр, 2002. – 360 с.
6. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібн. – 2-ге вид., [перероб. і доп.] / Опарін В.М. / – К.: Вид-во КНЕУ, 2002. – 240 с.
7. Бердар М. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. / Бердар М. / – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

Шаманська О. С.

викладач кафедри фінансів

ФОРМУВАННЯ НЕПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ МОБІЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Соціально-економічний розвиток держави свідчить про необхідність поглибленого розуміння й вивчення ролі бюджету в економічній системі держави, поліпшення прозорості та зрозумілості його для громадськості, підвищення якості надання державних послуг та ефективності використання коштів бюджету.

Згідно з Конституцією України держава повинна мати можливість через бюджет зосереджувати фінансові ресурси на важливих ділянках економічного та соціального розвитку.

При переході до ринкової економіки, змінюється роль бюджету, характер бюджетних відносин, що проявляється у складі і структурі доходів

та видатків. Форми і методи мобілізації грошових коштів до бюджетів різних рівнів залежать від умов і методів господарювання, завдань, які вирішує суспільство на конкретному етапі свого розвитку, стану економіки, величини ВВП [1, с. 71].

Централізація коштів має важливе економічне й політичне значення, оскільки доходи, які мобілізуються в державному бюджеті, слугують одним із головних знарядь перетворення в життя державних заходів.

Біля третини поступлень бюджетів формується за допомогою не-податкового механізму, основна відмінність якого від оподаткування полягає у відсутності при його використанні більшості принципів та підходів, зокрема рівнозначності, стабільності, обов'язковості, всеохоплюючого характеру тощо.

Разом з тим, неподаткові платежі характеризуються такими особливостями порівняно з податковими: мають цільове призначення; їм притаманний відплатний та умовний характер; частково зараховуються до доходів тих державних органів, що проводять їх збирання.

Неподаткові надходження не залежать від доходу (прибутку) платника, не пов'язані з результатами його господарської діяльності – ця особливість властива податкам. При стягненні неподаткових доходів використовуються як обов'язкові (примусові) методи мобілізації фінансових ресурсів, так і добровільні методи, які нехарактерні для податків. Стягуючи неподаткові доходи досить часто від імені держави виступає не спеціалізований фінансовий орган, а інші органи, установи, організації, основним предметом діяльності яких є не стягнення платежів [2, с. 87].

Значна кількість неподаткових доходів (державне мито, різноманітні збори, плати, тощо) сплачується одноразово при зверненні до уповноважених державою органів за вчиненням певної дії на користь платника, тоді як податки стягуються регулярно, періодично, у точно встановлені законодавцем строки.

Зазначені риси неподаткових надходжень мають загальний характер і можуть бути застосовані до всієї сукупності цих доходів загалом. Однак якщо взяти конкретний вид неподаткових надходжень чи їхню групу, то деякі з цих ознак не будуть їх стосуватися. Це пов'язане з тим, що ці надходження відзначаються великою різноманітністю і відрізняються за методами й формами стягнення, джерелами, суб'єктами платежів та іншими підставами.

Отож, склад даної групи державних доходів вельми неоднорідний. Саме тому неподаткові надходження відрізняються конкретними умовами акумуляції коштів, змістом, призначенням, проте їх об'єднує одна ознака негативного плану: всі вони не є податками. Крім того, зазначені платежі на відміну від податків мають, здебільшого, не односторонній, а двосторонній відплатний або компенсаційний характер (державне мито, плата за використання водних ресурсів та ін.) [3].

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що неподаткові надходження – це врегульовані правовими нормами обов'язкові та добровільні платежі до державного та місцевих бюджетів, державних цільових фондів, позабюджетних фондів, які вносяться юридичними та фізичними особами, мають, як правило, цільовий, відплатний або компенсаційний характер і не залежать від доходу (прибутку) платника. Крім того, неподаткові надходження можна визначити як сукупність розподільних відносин, пов'язаних із формуванням централізованого фонду грошових коштів держави шляхом непримусового відчуження частини грошових доходів і нагромаджень юридичних і фізичних осіб. Ці визначення, звичайно, не є вичерпними, мають описовий характер, оскільки пояснюється великою різноманітністю та значними відмінностями між неподатковими надходженнями.

Формування неподаткових надходжень бюджету – це процес ініціації, адміністрування та акумулювання неподаткових платежів без застосування інструментів фіскального тиску при наявності ідентифікованих вигод платника та достовірній оцінці витрат органів державної влади, бюджетних установ та підприємств державного сектора економіки, понесених на надання таких благ та послуг [4, с. 16].

Аналіз парадигми формування неподаткових надходжень в якості інструмента мобілізації фінансових ресурсів до державного та місцевих бюджетів виявив наступне:

- вибір в якості інструмента мобілізації фінансових ресурсів обумовлений не стільки економічними, як політичними та соціальними чинниками, зокрема формою державного устрою, політичним режимом та рівнем соціального захисту населення;

- спосіб формування неподаткових надходжень свідчить про рівень суспільного розвитку, якості існуючих інститутів взаємодії держави та економічних агентів;

– неподатковий механізм формування бюджетних доходів вказує на циклічність як методів мобілізації фінансових ресурсів до бюджетів, так і в накопиченні негативних наслідків тривалого використання неподаткових надходжень, пов'язаних з тінізацією та бюрократизацією економіки;

– формування неподаткових надходжень є важливим інструментом макроекономічного регулювання економічних відносин, який забезпечує стабільність і збалансованість бюджету, виконує стимулюючу, контрольну та регулюючу функції в рамках реалізації бюджетної політики держави.

Список використаних джерел:

1. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: Монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 496 с.
2. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету України: теорія та практика: Монографія. – К.: КНТЕУ, 2003. – 580 с.
3. Дем'янишин В. Г. Неподатковий механізм мобілізації доходів бюджету / В. Г. Дем'янишин // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка і право). – 2007. – №4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.asta.edu.ua/>.
4. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету як домінанта фінансової стабільності держави / Ц. Г. Огонь // Фінанси України. – 2005. – №6. – С. 14-26.

Шулюк Б. С.

викладач кафедри фінансів

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ЦІЛІ

Вітчизняні тенденції зростання бюджетних витрат зумовлюють необхідність підвищення результативності їх використання. Адаже в процесі виконання бюджетних програм спостерігаються нецільове та неефективне використання державних коштів, незаконність та неправильність їх витрачання, недосконалість підходу щодо обґрунтованості планового обсягу видатків, знаходження та використання додаткових грошових ресурсів для поліпшення діяльності розпорядників бюджетних коштів, виявлення надлишкових асигнувань. На своєчасне виявлення негативних відхилень від поставлених завдань та надання пропозицій їх усунення спрямований аудит ефективності.

Аудит ефективності являє собою новий вид контролю, що спрямований на визначення ефективності використання бюджетних коштів для